

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Fikri Çıktı 6

En İyi Uygulamalar

Kılavuzu

ToMiMEUs Projesi: Duyusal Engeli Olan Bireyler için Çok Duyulu ve Kapsayıcı Bir Müzeye Doğru (No: 2019-1-RO01-KA202-063245) projesi Avrupa Birliği Erasmus+ programı tarafından finanse edilmiştir.

Katkı Sağlayıcılar

BALKAN MÜZE AĞI

Aida Vezic
Irena Ruzin
Milena Milosevic Micic

YUNANİSTAN

Charikleia Kanari
Eleni Markou
Magdalini Nikolaraizi
Maria Papazafiri
Marina Plati
Vassilis Argyropoulos

MACARİSTAN

Aliz Mária Bangó
Boglárka Gál
István Megyeri
Judit Gombás
Réka Farkas

ROMANYA

Andrea Hathazi
Cristina Bălaş-Baconschi
Ioana Letiția Șerban
Tekla Tötszegi
Tudor Sălăgean

TÜRKİYE

Ayşe Tuğba Öner
Bülent Ağaç
Emine Ayyıldız
H. Sümeyra Bilici Albayrak
Özcan Erkan Akgün
Ruhan Çelebi
Tevfik Taşkın
Ayhan Ufuk Kınık

Proje Tanımlama

Ana Eylem:	Yenilik ve iyi uygulamaların değişimi için işbirliği
Eylem Türü:	Mesleki eğitim öğretim için Stratejik Ortaklıklar
Hibe Sözleşmesi No:	2019-1-RO01-KA202-063245
Koordinatör Kuruluş- Tam Yasal İsim	Transilvanya Etnografya Müzesi (Romanya)
Fikri Çıktı 6	Farklılaştırılmış ve çok duyulu müze içeriği ile kapsayıcı uygulamalarla ilgili 'En İyi Uygulamalar Kılavuzu'
Lider Kuruluş	Transilvanya Etnografya Müzesi (Romanya)
Tarih	30.07.2022
Form:	Final

Giriş

‘ToMiMEUs: Duyusal Engeli Olan Bireyler için Çok Duyulu ve Kapsayıcı Bir Müzeye Doğru’ (No: 2019-1-RO01-KA202-063245) başlıklı Erasmus+ Programı, Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir ve Projenin koordinatör ortağı Transilvanya Etnografya Müzesi’dir (Romanya).

Erasmus+ ToMiMEUs projesi, dört ülkedeki (Romanya, Yunanistan, Macaristan ve Türkiye) ortak müzelerden sergi ve eğitim programlarının tasarımında yer alan personelin profillerini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Müze personelinin, duyusal engeli olan (yani görme engeli ve sağır veya işitme güçlüğü çeken bireylere ilişkin iki farklı kategoriye dair bilgi ve becerilerini geliştirmeyi amaçlayan ToMiMEUs projesinin yenilikçi ve disiplinlerarası karakterinin altını çizmek önemlidir) bireyler ve grupların yanı sıra engelsiz bireylerin bulunduğu gruplar için çok duyulu ve kapsayıcı uygulamalar geliştirmek amaçlanmaktadır.

Becerilerin geliştirilmesi müze personeline şu konularda yardımcı olacaktır:

- a) Duyusal engeli olan bireylerin heterojenliğini ve farklı ihtiyaçlarını anlamak,
- b) Duyusal engeli olan bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak ve bunlara cevap vermek,
- c) Duyusal engeli olan bireylerin ve duyusal engeli olan grupların yanı sıra farklı özelliklere sahip bireylerin oluşturduğu gruplarının erişimini ve dahil edilmesini artırmak için eğitim programlarının, eğitim materyallerinin ve teknolojik araçların geliştirilmesine yönelik çok duyusal ve kapsayıcı uygulamaları benimsemek.

ToMiMEUs projesinin çıktıları, ToMiMEUs portalına yüklenen Açık Eğitim Kaynakları, ders programı, kapsayıcı öğrenme deneyimlerinden videolar, farklılaştırılmış ve kapsayıcı programların geliştirilmesi ve özelliklerin tanıtılması anlamında yenilikçi özellikleri içerecek bir *en iyi uygulamalar kılavuzu* olarak sunulacaktır. Ayrıca, Evrensel Tasarım ve Öğrenmenin Evrensel Tasarımı ilkelerine dayalı olarak duyusal engeli olan ve olmayan bireylere nasıl hitap edileceğine dair öneriler içerecektir.

ToMiMEUs projesi, sosyal senaryoların geliştirilmesi, uyarlanmış materyaller ve engelli ve tipik gelişim gösteren çocukların bulunduğu gruplar için kapsayıcı etkinliklerin uygulanması yoluyla duyusal engeli olan ve olmayan kişilerin müzelere erişimini ve müzelere dahil edilmesini artırmayı amaçlamaktadır.

En İyi Uygulamalar Kılavuzu

En iyi uygulamalar kılavuzu, duyusal engeli olan kişiler için müzelerde daha fazla erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik önceki genel deneyimlere ilişkin proje etkinliklerinin,

sonuçlarının ve tartışmalarının bir sunumunu ve analizini içerir. En iyi uygulamalar kılavuzu, katılımcıların etkileşim ve iletişim konusundaki deneyimlerini, duygularını, oluşturulan kaynakların kullanımını, karşılaşılan zorlukları ve bunlara nasıl yaklaştıklarını ifade eder. Erasmus+ ToMiMEUs Projesi, müzelerin programlarında ve hizmetlerinde duysal engeli olan ziyaretçilere hitap edebilecekleri ve destekleyebilecekleri yöntemlere odaklanmaktadır. Müzeler tarafından, görme engeli olan, sağır ve işitme kaybı olan çocuklar ile tipik gelişim gösteren çocuklarla ilgili farkındalık yaratmak, etkileşim ve iletişimi geliştirmek, erişilebilirliği artırmak amacıyla kapsayıcı eğitim faaliyetleri geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. Kapsayıcı eğitim faaliyetlerinin uygulandığı projenin ortak müzeleri, Balkan Müze Ağı üyeleri olan Transilvanya Etnografya Müzesi (Romanya), Nicholas ve Dolly Goulandris Vakfı Kiklad Sanatı Müzesi (Yunanistan), Hagymányok Háza Kültürel Miraslar Evi/Müzesi (Macaristan), TCDD I. Bölge Müdürlüğü'ne bağlı İstanbul Tren Garı Müzesi (Türkiye), Bitola'daki Ulusal Kurum Enstitüsü ve Müzesi Bitola (Kuzey Makedonya) ve Knjaževac Vatan Müzesi (Sırbistan) olarak planlanmıştır.

Müze personelinin kapsayıcılık ve erişilebilirlik, kaynaklar ve kapsayıcı öğrenme deneyimlerini destekleme yönleriyle ilgili yetkinlikleri, Teselya Üniversitesi (Yunanistan) ve Babeş-Bolyai Üniversitesi (Romanya) tarafından verilen ve Yunanistan Teselya Üniversitesi tarafından proje kapsamında geliştirilen eğitimler (çevrim içi ve yüz yüze) yoluyla geliştirilmiştir. Proje çıktıları, İstanbul Medeniyet Üniversitesi (Türkiye) ve Eötvös Loránd Üniversitesi-ELTE'nin (Macaristan) deneyim ve uzmanlığından yararlanılarak hazırlanmıştır.

IO6'nın geliştirilmesi, IO1 (Kapsam Belirleme), IO3 (Mesleki Gelişim Kursu İçin Eğitim Materyali), IO4 (Uyarlanmış Öğrenme Deneyimi - Kritik Genel Bakış), IO5 (Kapsayıcı Öğrenme Deneyimi) ve Yunanistan ve Romanya'da yürütülen eğitim programlarında (C1, C2) müze personeli ihtiyaçları ve duysal engeli olan ve olmayan kişilerle eğitim programlarının deneyimleriyle ilgili anketlerin sonuçlarına dayanmaktadır. Kılavuz ayrıca, tüm uluslararası proje toplantıları (M1, M2, M3, M4, M5) ve proje ortaklarının (Türkiye, Macaristan, Yunanistan ve Romanya) çoğaltıcı etkinlikleri (multiplier events) sırasında gerçekleştirilen sonuçlara ve tartışmalara dayanmaktadır. Ortaklar arasındaki iletişim ve etkileşim proje portal ise (S.C. Atomo Ro S.R.L., Romanya) tarafından sağlanmıştır.

Kapsayıcı eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesi ve uygulanması, müzeler ve ayrıca duysal engeli olan kişiler için farklı düzeylerde (kişisel, sosyal) olumlu ve gerçek bir etki oluşturmuştur. Duysal engeli olan bireylerin katılımıyla, onlara, müzelere erişimlerinde aktif rol oynamalarını sağlayan daha iyi öz-savunma becerileri kazandırılmaya çalışılmıştır. Evrensel Tasarım ve

Öğrenmenin Evrensel Tasarımı ilkelerine dayalı farklılaştırılmış ve kapsayıcı faaliyetlerin, kapsayıcılığı eğitimsel ve toplumsal düzeyde teşvik edici olduğu görülmüştür.

ToMiMEUs süresince, ToMiMEUs portalı aracılığıyla etkileşim kurma, deneyim ve fikir alışverişinde bulunma, endişelerin paylaşılması ve yöntem ve tekniklerini geliştirme şansı bulan tüm ilgili paydaşların dahil olduğu, üniversiteler ve müzeler arasında bir işbirliği ağı ve sürdürülebilir bir öğrenme topluluğu oluşturulmuştur.

Aynı zamanda, genel olarak duysal engeli olan kişilerin yararına olan, geniş, müzeler, okullar ve dernekler toplulukları, ToMiMEUs projesinin eylemleri ve sonuçları hakkında bilgilendirilmiştir. Proje ortakları, bilimsel dergilerde ve konferanslarda yayın yoluyla bilgi yayma konusunda zaten geniş bir deneyime sahip üyeler içermektedir. Proje süreci boyunca birçok olumlu yön, çıkarım ve sonuç elde edilmiştir.

1) ToMiMEUs projesinin faaliyetleri, genel olarak ortamın ve bağlamın anlaşılması, araştırma ve soruşturma, uygulamanın analizi, teorinin eylem yoluyla uygulanması, pratiğin değerlendirilmesi, meslektaşların ve ilgili diğer kişilerin katılımı, yansıtma, tartışma ve anlamların paylaşılması, mesleki değişimin doğrulanması gibi eylem araştırması metodolojisinin ilkelerine bağlı yürütülmüştür.

2) Engeli olan öğrencilerden gelen geri bildirimler ve tipik gelişim gösteren çocuklardan gelen geri bildirimler, müze personeli ve duysal engeli olan bireyler arasında zenginleştirilmiş ve gelişmiş bir işbirliği düzeyini ve nihayetinde müzelere duysal engeli olan ziyaretçilerin dahil edilme düzeyini göstermiştir. Katılımcılar bazı sergi materyallerine dokunup keşfetmek, sesli rehberler aracılığıyla konuyla ilgili açıklamaları duyma fırsatı bulmak, uzmanlarla birlikte bazı yaratıcı etkinliklerine katılabilmek, işaret dilinde özel rehberlik almak gibi deneyimler yaşayabilmekten duydukları memnuniyeti dile getirmişlerdir.

3) Daha sonraki projelere genişletilebilecek en iyi uygulamalarla ilgili olarak, katılan her üniversiteden öğretim üyeleri ve uzmanların bilgilerini yaymakla görevli olduğu eğitim aşamasının ardından müzelerdeki uzmanların geri bildirimlerinden bahsedebiliriz. Müze personeli, boyut, nesne ve renklerden öğelerin tarihi ve sanatsal bağlamına kadar uzanan eserler için sunumların nasıl detaylandırılacağı ve aynı zamanda katılımcılardan gelebilecek olası soruları yanıtlama konusunda profesyonel yeterlilikler edinmiştir. Aynı zamanda, personelin farklı yöntemler ve kapsayıcı/uyarlanabilir teknikler kullanarak görsel ve dokunsal uyarının önemini anladığını söyleyebiliriz. Bu yöntemler, duysal engeli olan kişiler için uyarlanmış içerik ve materyaller oluşturmalarına destek olmuştur.

4) Erişilebilirlik programları da müzelerin öncelikleri arasına alınmış, görme ve işitme engellilerin eserlere yaklaşabilmeleri için ziyaretler desteklenmiştir.

5) Bir başka iyi uygulama örneği, müze uzmanlarının, kültürel ve epistemolojik bakımlardan olmak üzere, duyuşal bozuklukları olan kişilerle ilgili algılarıdır. Bu algı, proje kapsamındaki faaliyetler ve eğitim programları sonrasında zenginleştirilmiştir. Müzelerdeki uzmanlar bundan böyle duyuşal engeli olan bireylerle nasıl çalışacaklarını bilecekler, artık onların duyuşalarını, bir şeyleri görme biçimlerini, etkileşim kurma biçimlerini anlayabilecekler.

6) Web sitelerinin erişilebilirliği, bazı koleksiyonlar hakkında dijital anlatıların oluşturulması, işaret dilinde dijital rehberli turlar (işitme engelliler için), bazı galerilerin öne çıkanları için sesli rehberli tur sunan bir uygulamanın oluşturulması (görme engelli olan bireyler için) gündeme alınmıştır ve bu yöntemler, Cluj-Napoca'daki uluslararası toplantı ve çoğaltıcı etkinlik-ME (M5) sırasında, müze uzmanlarının tüm sunumlarında, müzelerin personellerinin tüm faaliyetlere katılımını gösteren çok uygun örneklerle, iyi politikalarla birlikte açıkça belirtilmiştir.

7) Müzeler, işbirliği yapmak ve özel gereksinimli bireylere rehberli turlar düzenlemek için yeni çalıştaylar planlamışlar ve dernekler veya engelli bireylerle iletişime geçmişlerdir. ToMiMEUs projesi dahilinde yer alan bir çok ülkedeki müzelerde sağır veya işitme engelli, kör veya görme engelli çocuklar ve tipik gelişim gösteren çocuklar için eğitim programları geliştirilmiş, uygulanmış ve bazı müzeler önemli bir müze personeli olarak sanat küratörünün önemini vurgulamışlardır.

8) Müzelerde ve atölyelerde halk el sanatlarını (zencefilli kurabiye pişirme, keçeleme, halk dansları) öğrenmeye yönelik eğitici etkinlikler geliştirilmiştir. Katılımcılara, ziyaretler sırasında anladıkları ve öğrendikleri şeyler hakkında geri bildirimde bulunabilmeleri için imkan sağlanmıştır. Başka örnekler verilecek olursa, engeli olan ve olmayan çocuklar arasındaki işbirliğini hem eğitici hem de engelleri ortadan kaldırmaya yönelik çömlek atölyeleri, çocukların yün ve kenevir arasındaki farkı gördüğü/hissettiği etkinlikler vb. sayılabilir.

9) Engeli olan ve olmayan çocuklar arasında etkileşim ve öğrenme gerçekleştirilmiştir..

MÜZE PROGRAMLARININ KISA AÇIKLAMASI

NICHOLAS VE DOLLY GOULANDRIS VAKFI KIKLAD SANATLARI MÜZESİ (YUNANİSTAN).

Müzenin Eğitim Departmanı tarafından tasarlanan etkinlikler, Kiklad Sanat Koleksiyonu'nun duyuşal engeli olan ve olmayan kişiler tarafından anlaşılmasını sağlamayı

amaçlamaktadır. Erişim ve erişilebilirlik, faaliyetlerin temel unsurlarıdır ve katılımcıların Kiklad Sanatı konusunda braille, altyazılar (Yunanca ve İngilizce) ve işaret dilleri (Yunanca ve Uluslararası) aracılığıyla anlayışlarını derinleştirmelerine yardımcı olması beklenmektedir.

Sağır ve İşitme Engeli Olan Bireyler

Eğitim Departmanı, Kiklad Koleksiyonu için Yunan İşaret Dili, Yunanca altyazılı ve Uluslararası İşaret dilinde İngilizce altyazılı kaydedilmiş bir tur tasarlamıştır.

Video, Kiklad Koleksiyonunun salonundaki bir ekranda görüntülenmiştir. Ayrıca, müze ziyareti hakkında işaret dilinde bilgiler içeren müzenin web sitesinde de mevcuttur. Son olarak, müze girişinde müze ile ilgili bilgilerin (müzede hangi koleksiyonların yer aldığı, sağırın erişimine açık olduğu, müzenin çalışma saatleri, engelliler ve refakatçileri için ücretsiz ziyaret fırsatı olduğu gibi) yer aldığı bir video bulunmaktadır.

İşaret dilinde rehberli tur, Kiklad Kültürünün ana temalarını kapsamakta, ilgili görseller eşliğinde yapılmaktadır ve süresi yaklaşık olarak 15 dakikadır.

Metinlerin hazırlanması ve işaret dilinde etkili olabilmesi için işaret dilinde videonun yapımını üstlenen firma olan Hands Up'tan rehberlik istenmiştir.

Görme Engelliler

Eğitim departmanı, görme engeli olan ziyaretçiler için Kiklad Kültürü salonunu gezmenin yanı sıra dokunsal ve akustik bir deneyim sunan mobil bir vitrin tasarlamıştır. Bu, tur deneyimini zenginleştirmek isteyen herhangi bir ziyaretçinin kullanımını dışlamadan, görme engelliler için eşit katılım esasına göre tasarlanmıştır. Tema, Kiklad Sanatının en temsili örneği olan mermer heykele vurgu yapan Kiklad Kültürü'dür.

Görme engellilerin müze gezisine bizzat katılabilmeleri için Kiklad Sanatı odası içinde bir parkur oluşturma fikri Eğitim Departmanı bünyesinde ortaya çıkmıştır. Bu fikri hayata geçirmeden önce görme engelli Aineias Martos'a danışılmış, Aineias ile görüşüldükten sonra duraklar/vitrinler seçilmiş ve görme engelli ziyaretçilerin birebir replikalara dokunarak "görmeleri" gereken nesnelere karar verilmiştir. Mobil vitrin fikri bu şekilde doğmuştur ve mobil vitrinin küçük bir karma grup (engelli veya engelsiz en az iki kişi kadar) tarafından kullanılabileceği varsayımına dayanmaktadır. Ayrıca ziyaret sırasında ekibe eğitimli müze personeli eşlik etmektedir.

Mobil vitrin, mekan içinde bir müze çalışanı tarafından hareket ettirilecek ve ziyaretçinin önceden bilgilendirildiği bir rota izleyecektir. Ziyaretçiye, alanın kat planı dokunsal formda sunulacak ve Yunanistan ve Kiklad Adaları'nın dokunsal haritaları ayrı ayrı sunulacaktır. Burada görme engelli ziyaretçilere sunulan dokunsal deneyim, temsili nesnelerin birebir

kopyalarına dayanmaktadır. Orijinal formlarında, heykelcikler ve mutfak eşyaları tamamen mermerden olduğundan, çoğu kopya mermerden yapılmıştır (mermerde bulunmayan ve reçineden yapılmış olanlar hariç). Bu bilgi, vitrine yerleştirilmiş bir giriş paragrafına dahil edilmiştir.

Kopyalar, tek bir dönüşle aksenel olarak açılan küçük çekmecelere yerleştirilmiştir. Vitrinin daha ergonomik kullanımı için üst yüzeyinin kullanıcının dokunabileceği ve çekmecelerden alacağı kopyaları inceleyebileceği bir alan olmasına karar verilmiştir. En alt çekmecedeki depolama alanı, basılı, dokunsal vb. ek malzemeler içmektedir. Proje hakkında yazılı bilgiler, Kiklad Uygarlığı ve daha özel heykelcikler hakkında braille ve büyük harflerle basılmış şekilde de mevcuttur. Tüm kopyalar bir numara/kod taşır, böylece bunları bilgilerle (sesli veya yazılı) birleştirmek kolay olmaktadır.

Dokunsal deneyimin yanı sıra, Mobil Vitrin tarafından sunulan bu deneyimi tamamlayan, görme engeli olan bireyler için kopyalar sağlayan Kiklad Sanatı Koleksiyonunun sesli turu da oluşturulmuştur. Metinlerin hazırlanmasında “Me Alla Matia” adlı sivil toplum kuruluşu ile ve körlerle işbirliği yapmak gerekli görülmüş, böylece metinler Kiklad Kültürü ve mermer heykelcikler hakkında gerekli bilimsel bilgileri sağlarken aynı zamanda tarihi eserleri de kapsamıştır. Metinler Eğitim Programları Bölümü tarafından oluşturulmuş ve “Me Alla Matia” Ekibi tarafından uyarlanmıştır. Ayrıca metinler İngilizce'ye çevrilip, görme engeli olan bir grup tarafından değerlendirilmiştir.

Metinler daha sonra zaten müze ile işbirliği yapan Clio Muse Tours platformunda yayınlanmıştır. Platform aynı zamanda kalıcı koleksiyonların işaret dilinde rehberli turlarına da ev sahipliği yapmaktadır. Ücretsiz olan bu uygulama, müze ziyaretçilerine yönelik olmakla birlikte, yazılı metinleri ses dosyalarına dönüştüren özel akıllı telefonların kullanımına aşina olan görme engelli kişiler tarafından da kullanılmaktadır. Bu imkana sahip olmayan körler için, kaydedilen dosyalar mobil vitrine (müze tarafından sağlanan bir cep telefonu aracılığıyla) eşlik edecek ve körler için bilgi ve yönergeleri içeren dokunsal deneyimler mAsağlayacaktır.

MACARİSTAN KÜLTÜREL MİRASLAR EVİ- MACAR UYGULAMALI HALK SANATLARI MÜZESİ

Erişilebilir bir sergi fikri, duyuusal engeli olan ziyaretçileri de kapsayan çok duyulu bir müze yaratmayı amaçlayan Erasmus+ ToMiMEUs projesinin ilhamıdır. Macar Kültürel Miraslar Evi'nde gerçekleşen ilk interaktif sergi, Erasmus+ ToMiMEUs projesinin başarılı bir şekilde uygulanmasının temelini atmıştır. Program süresince, müze ortamında ve müze eğitim

atölyelerinde, duyuusal engeli olan ve olmayan karma çocuk gruplarına bilgi aktarılmış ve yaratıcı etkinlikler planlanmıştır. Temel hipotez, kapsayıcı, etkinlik odaklı müze eğitim etkinliklerinin, katılımcıların engellilik ve çeşitlilik konusundaki farkındalıklarını artıracak için önemli olduğudur. Farklı okullardan öğrencilerin oluşturduğu karma bir grupta gerçekleştirilen atölye çalışmaları, çocukların kaygılarını gidermiş ve arkadaşlıklar kurmalarını kolaylaştırmıştır. Çeşitli duyuusal düzenlemelerle, birbirine ve çevreye farklı yaklaşma ihtiyacına ve aynı zamanda müzenin karma eğitim için mükemmel bir yer olduğuna dikkat çekilmiştir. Kasım 2021'den Nisan 2022'ye kadar beş görme engeli olan ve beş tipik gelişim gösteren, beş işitme engeli olan ve beş tipik gelişim gösteren 10-12 yaş öğrenci toplam 4-4 müze eğitim atölyesi ile ağırlanmıştır. İşbirliği yapılan ortak kurumların öğrencileri Mária Ward İlkokulu, Dr. Béla Török İlkokulu ve Görme Engelliler İlkokulundan gelmişlerdir. Amaç, müzeyi, orada çalışanları, ve çocukların zorluklarını, algılarındaki farklılıkları tanımadır. Bölümlerde ön çalışmalar yapılmakla birlikte bireysel, ikili ve grup çalışmaları da denenmiştir.

Müze eğitim atölyeleri

'Isınma' atölyeleri

Çocuklar müzeye ilk geldiklerinde birbirlerini tanımalarına yardımcı olmak için ekip oluşturma etkinlikleri yapılmıştır.

17 Kasım 2021'de Aliz Bangó, Csilla Dobinszki, Réka Farkas, Boglárka Gál, Viktor Konrád, István Megyeri'nin rehberliğinde, Mária Ward İlkokulu'ndan beş öğrenciyle 09:30-10:00 saatleri arasında grup oyunları gerçekleştirilmiştir. Engeli olmayan öğrencilerin görme engeli olan bireylerin yaşadıkları zorlukları, dezavantajlarını ve farklılıklarını anlamalarını sağlamak amaçlanmıştır.

ELTE Bárczi Gusztáv Özel Eğitim Fakültesi'nden simülasyon gözlükleri ödünç alınmış ve onlarla oyunlar oynanmıştır. Yarım saat sonra Görme Engelliler İlkokulu'ndan çocuklar gelmiş ve sonrasında birlikte oynamaya devam edilmiştir. Böylece çocuklar alışık olmadıkları yerler ve insanları tanımaya odaklanmıştır.

23 Şubat 2022'de Aliz Bangó, Boglárka Gál, Judit Jáfás ve István Megyeri tarafından Ward Mária İlkokulu'nun diğer beş öğrencisi ve Dr. Bela Török İlkokulu'nun işitme engeli olan beş öğrencisi ile benzer bir atölye çalışması gerçekleştirilmiştir. Ancak bu defa, tipik gelişim gösteren çocuklarda engellilik bilincini artırmak amaçlanmıştır.

Müzede tadım yapın! - Zencefilli kurabiye yapma geleneği

9 Aralık 2021 tarihinde, Réka Farkas ve Boglárka Gál önderliğinde, gören ve görme engeli olan çocuklardan oluşan karma bir grup için ikinci çalıştay gerçekleştirilmiştir. Bu kez, öğrencilerin zencefilli kurabiye yapma geleneğini öğrenebilecekleri *Kokular, Lezzetler, Şekiller-Elle Bak, Kalple Gör* sergisinde bir saat vakit geçirilmiştir. Zencefilli kurabiye genellikle pazarlarda ve panayırarda satılır ve çocukların en sevdiği tatlı, gençlerin ise birbirlerine sevgilerini göstermek için aldıkları bir hediyedir. Hazırlanışları, şekilleri ve süsleme yöntemleri bakımından farklı olan çok çeşitli zencefilli ekmekler bulunmaktadır. Çocuklar bu atölye çalışması sırasında, kapalı gözlerle (görenlerin göz bağı kullanmasıyla) şekil tanıma ve içbükey-dışbükey eşleştirme oyunu, kokularla baharat tanıma oyunu oynamışlardır. Atölyenin ikinci yarısında ise birlikte zencefilli kurabiye yapmışlardır.

Bu nedir? Keçe! - Keçe çalışması geleneği

16 Şubat 2022'de Csilla Dobinszki ve Boglárka Gál önderliğinde çocuklar üçüncü atölye için müzeye gelmişlerdir. Bu sırada çocuklar keçe motiflerini, keçeden yapılan çeşitli objeleri ve yünün işlenmesini öğrenmişlerdir. Farklı yünlere, farklı kalınlıklarındaki iplere dokunarak ayırdıkları, gözleri kapalı bazı oyunlar oynadıkları sergide, yün tanıma oyunu oynamışlardır. Atölyenin ikinci yarısında ise çocuklar keçeli lale yapmışlardır.

Çobanın hayatı, çobanın dansı geleneği

18 Mart 2022'de işitme engeli olan ve olmayan çocuklardan oluşan karma bir grup ikinci kez müzeye gelmiştir. Bu çalışmaya István Megyeri, Viktor Konrád, Judit Járfás ve Boglárka Gál önderlik etmiştir. Sergide herkes çobanların hayatıyla ilgili bir nesne aramıştır (şapka, kamçı, zincir sopa, çoban hırsız, balta vb.). Öğrenme etkinlikleri için ikili görevler (nesne tanıma, çizim vb.) verilmiştir. Her bir öğrenci çifti, sergiye yerleştirilen bilgi panolarında (kuzu bulma labirenti, resimli yapboz vb.) eğlenceli bir biçimde bilgi edinmek için istasyon çalışması ve dijital oyunlar aracılığıyla dokunmatik ekranda nesne ve fotoğraf eşleştirme yapmışlardır. Atölyenin ikinci yarısı ise, gayda eşliğinde çobanlar arasında popüler olan sopa dansı ve beceri oyunları ile zenginleştirilmiştir.

Elle gör - çömlek geleneği

23 Mart 2022'de işitme engelli ve işitme engelli olmayan çocuklardan oluşan karma grup üçüncü atölye çalışmalarına katılmış, ardından 7 Nisan 2022'de dördüncü ve son müze eğitim

atölyesi görme engeli olan ve olmayan başka bir karma grupla gerçekleştirilmiştir. Atölye çalışmaları Aliz Bangó tarafından yapılmış ve Boglárka Gál tarafından desteklenmiştir.

Sergideki görsel araçları ellerine alan çocuklar, nasıl çömlek süslenebileceğini öğrenmişlerdir. Ayrıca, farklı duygularla bağlantılı bir oyun oynadıkları sırada, bunlarla bağlantılandıkları farklı desenlere sahip kilden karolar seçmişlerdir. Bazı çiniler güzel, çirkin, neşeli ve hüzünlü hisleri dokunarak hissedeceğimiz şekilde yan yana yerleştirilmiştir. Bu çalışmalarda, sergide yer alan bilgi ve oyun tahtalarını da kullanılmış ve ikili grup olmuş öğrenciler birlikte yapbozlarını bunların üzerine koymuşlardır. Atölye çalışmalarının ikinci yarısında öğrenciler yine ikili gruplar halinde çalışarak kilden dostluk kaseleri ve saksılar yapmışlardır. Aliz Bangó daha sonra bu yapılanları çömlek atölyesinde pişirmiştir. Öğrencilere, bu yaptıkları kase ve saksılar, onları sularken ve bakım yaparken diğer okuldaki arkadaşlarını düşünsünler diye içine bir dostluk çiçeği ekilerek verilmiştir.

Çobanın hayatı, çobanın aletleri

22 Nisan 2022 tarihinde, işitme engeli olan ve olmayan karma çocuklar için Zoltán Szabó, Judit Járász, Viktor Konrád ve Boglárka Gál önderliğinde son müze eğitim çalıştayı gerçekleştirilmiştir. Sergide çocuklara çeşitli çoban flütleri öğretilmiş ve çocuklar çobanların en sevdiği çalgı olan keçi borusu ile tanışmıştır. Çocuklar bilgilerini eğlenceli bir doğru-yanlış oyunuyla genişletmişlerdir. Atölyenin ikinci yarısında bir gayda sentezleyicisi ve eski bir kapıcı oyunu (iki çocuk kollarıyla kapı yapar, diğerleri altından geçer, müzik durursa kapı kapanır ve kapıda kim kalırsa kapıya katılır, böylece kapı genişler ve büyür, kapının altında en son kalan kazanan olur) oynamışlardır.

Atölye çalışmalarının sonunda çocuklar, diğer okuldaki arkadaşlarına mektup yazarak müzedeki atölye çalışmaları sırasında neler hissettiklerini anlatmışlardır. Çocukların cevaplarının çok nazik olduğu görülmüştür: "İyi şanslar!", "Asla pes etme!", "Umarım tekrar görüşürüz!", "Seninle olmak güzeldi!", "Umarım arkadaşlığımız uzun sürer!", "Bana yardım ettiğine sevindim!" gibi. Atölyeleri yapan müze çalışanları, farklı okullardan duysal engeli olan ve olmayan çocukların atölye çalışmaları sırasında uzun süreli dostluklar kurmasını ummaktadır.

Görme Engelliler İlkokulu'nun işbirliğini sürdürmek istemesi ve görme engelliler kurumlardan 2022-2023 okulunda atölyelere katılmayı düşündüklerine ilişkin çok sayıda talep gelmesi, pilot projenin başarısını göstermektedir. Bu nedenle projenin henüz tamamlanmadığı,

gelecekte rehberli, eğlenceli müze eğitim atölyelerinin mümkün olduğunca çok sayıda duysal engelli ziyaretçiye ulaştırmak hedeflenmiştir.

TRANSİLVANYA ETNOGRAFYA MÜZESİ

Transilvanya Etnografya Müzesi, Romanya'da duysal engelli kişileri kültürel eyleme dahil etmek için kültürel öneriler yaratmayı ve iyileştirmeyi amaçlayan programlar ve faaliyetler yürüten ilk müzelerden biridir. Bu amaçla bugüne kadar hayata geçirilen projeler arasında şunlardan söz edebiliriz:

2009: 'Kültüre erişimde fırsat eşitliği. Engellilerin kültürel entegrasyonu için müze teknikleri' - görme engelliler için dokunsal sergi.

2013: 'Sessizlik - üstesinden gelinen bir engel' - işitme engelli ve sözlü iletişimi olan ve olmayan öğrenciler (7-11 yaş) için bir dizi etkinlik.

2014-2017: 'Görme Engelliler ve Müzeler Arasındaki Uçurumun Kapatılması (BAGMIVI)' - müze çalışanları için eğitim ve görme engelliler için etkinlikler.

2017: 'Keşfet, öğren, oyna!' - İşitme ve sözlü iletişim engeli olan ve olmayan öğrencilere yönelik etkinlikler.

ToMiMEUs: Duyusal Engeli Olan Bireyler İçin Çok Duyulu ve Kapsayıcı Bir Müzeye Doğru projesi kapsamında müze, 6-14 yaş arası öğrenciler için iki etkinlik düzenlenmiştir. Gruplardan biri görme engelli öğrencilerle birlikte duysal engeli olmayan öğrencilerden, diğer grup ise işitme ve sözel iletişim engeli olan ve olmayan öğrencilerden oluşturulmuştur. Epidemiyolojik durum nedeniyle dersler hem çevrim içi hem de yüz yüze gerçekleştirilmiştir.

Derslerin genel amacı, bir etnografya müzesinde gerçekleştirilebilecek kültürel-eğitim faaliyetlerine duysal engelli çocukların dahil edilmesi ve katılımıdır. Ayrıca, özel eğitim ihtiyacı olan ve olmayan öğrenciler arasında ortak etkinlikler yapılarak optimal bir iletişim kurulmasını amaçlayan dersler planlanmıştır.

Faaliyetin amacı: Kimlik marka değerine sahip bir öğeyi ihraç ederek geleneksel kültüre ilişkin bilgi düzeyini artırmak; geleneksel kostüm.

Derslerin hazırlanması için ön faaliyetler olarak şunlar vardı: Özel müze tekniklerinin tasarımı ve kullanımı, malzeme örnekleri ile bir kit yapılması, çalışma yaprakları, halk kostümleri - minyatürler, tekstil bebekleri, çeşitli tekstil tekniklerini test etmek için gösteri ve çalışma malzemeleri, malzeme seçimi ve dekorasyon teknikleri.

İlk etkinlik 16.12.2021 tarihinde müzenin ana sergi salonunda, çocukların etkinlik başkanı ve müze çalışanları tarafından sözlü ve işaret dili ile karşılandığı yerde

gerçekleştirilmiştir. Giriş niteliğindeki bir paylaşımda, öğrencilere müzelerin özellikleri ve işlevleri ile etnografya müzelerinin özel işlevleri tanıtılmıştır. Habitat türleri de sunulmuştur: Kentsel (insanlar, farklı büyüklükteki birçok bina, birçok sokak vb.) ve kırsal (daha az insan, daha az bina, daha uzun mesafeler, daha az sokak, müstemilatlı daha küçük evler, bölgedeki birkaç topluluk binası/kilise, köyün merkezi, bahçeler, köy dışındaki arazi, temel meslekler ve yaşam biçimi) mekanlar gibi. Ardından etkinlik, giyim kavramının ve onun birincil rolü olan bedeni korumanın açıklığa kavuşturulmasıyla devam etmiştir. Pratik bir gösteride, her çocuğa bir pamuk eldiven verilmiş, eldivenini giymesi ve örtülü/örtülü olmayan arasındaki farkı gözlemlemesi istenmiştir. Bu, giyim kavramını pratik işlevi açısından netleştirmiştir.

İkinci etkinlik 07.04.2022 tarihinde 6-7 yaş arası görme engelli ve tipik gelişim gösteren öğrencilerden oluşan bir grup öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. İkinci etkinliğin yapısı bir öncekine benzer olmasına rağmen, içeriği daha basit tutulmuş, katılımcıların yaşlarına ve yeteneklerine göre uyarlanmıştır. Yazılı çalışma yaprağı kullanılmamış ve çocukların yaptığı görevler daha kolaylaştırılmıştır: Üç iplikli dokuma, klasik yapboz, tekstil malzemeleri eklenmiş ahşap dokunsal yapboz gibi.

Sonuçlar

İki grubun sunum zamanı, duyuşal engeli olan kişilerle nasıl iletişim kurulacağına dair ön paylaşım, işaretlerin sunumu ve öğrenilmesi (günaydın, merhaba, teşekkür ederim) veya seçilmiş bir eserin yalnızca dokunsal keşfi, tipik gelişim gösteren çocukların ilgisini çekmiştir. Etkinlikler sırasında dahi işaret diliyle ilgili sorular sorarak, öğrendikleri birkaç işaretle işitme engelli çocuklarla iletişim kurmaya çalışmışlardır. Dolayısıyla bu iletişim biçimine ve aynı yaştaki ancak farklı ihtiyaçlara sahip çocuklarla etkileşime yönelik farkındalık yaratma hedefine ulaşıldığını söylenebilir.

Etkinlik daha küçük bir grup için planlanmıştır (beş engeli olmayan öğrenci, beş duyuşal engeli olan öğrenci). Ancak sonunda tipik çocuk grubunun öğretmenlerinin isteği üzerine bu çocukların sayısı artmıştır. Katılımcı sayısının beklenenden fazla olmasının yarattığı zorluklar, her biri altı çocuğu destekleyen küratör sayısı artırılarak aşılmıştır. Yeterince fazla sayıda öğretim materyalinin hazırlanması, bireysel etkinlik veya uygulamaların küçük gruplar halinde koordine edilmesi, çalışma temposunun dengelenmesi ve tüm katılımcıların görevlerini tamamlamaları için memnuniyetlerinin sağlanması açısından önemli olmuştur. Seçilen tema aynı zamanda çocuklar tarafından da bilinen (giyinme/soyunma kavramları, giysinin pratik işlevleri) bir tema olmasına rağmen, onlar için kolaylaştırıcı olacak yeni bilgilere (hammadde türleri, giysilerin sosyal işlevleri) de yer verilen zamana uyarlanmış bir temadır.

Deneyimlerin çeşitliliği ve gerçekleştirilme hızı, etkinlikler boyunca çocukların ilgisinin korunmasına katkıda bulunmuştur.

İSTANBUL DEMİRYOLU MÜZESİ

İstanbul Demiryolu Müzesi tarihi İstanbul-Sirkeci istasyonunda 2005 yılında açılmıştır. Sirkeci istasyonu büyük bir tarihi öneme sahip eski demiryolu istasyonudur ve bugün önemli anlamlarla dolu bir mirası vurgulayan önemli bir turizm nesnesidir.

Erişilebilir ve kapsayıcı müzeler için oluşturulmuş ToMiMEUs projesi kapsamında müzede yapılan çalışmaların amacı, hem görme hem de işitme engeli olan bireyler için erişilebilirlik seviyesini artırmaktır. Görme ve işitme engeli olan bireyler için etkinlikler tasarlamak amacıyla müze çalışanları proje kapsamındaki eğitimlere katılmışlardır. Ayrıca etkinliklerin planlanması sürecinde müzede Sesli Betimleme Derneği ve Türkiye Görme Engelliler Derneği olan sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ile bir araya gelinerek tartışma ortamı oluşturulmuştur.

İstanbul Demiryolu Müzesinde yer alan ilk etkinlik olan ‘Yolcular Trene, Tren Kalkıyor!’ proje araştırmacılarından birisi olan Dr. Özcan Erkan Akgün tarafından geliştirilmiş ve 16 Ocak 2022 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Etkinliğe farklı seviyede görme ve işitme engeli olan 6 ila 12 yaş arasında çocuklar katılmış ve TCDD ve İstanbul Medeniyet Üniversitesi işbirliğinde düzenlenmiştir. İlk olarak müze, proje kapsamında daha önce eğitim almış müze personeli tarafından çocuklara müze tanıtılmıştır. Daha sonra, çocuklar yaratıcı drama etkinlikleriyle müzede çeşitli materyalleri ve rolleri deneyimlemiştir. Son olarak çocuklar etkinlik kapsamında çevreyi, bildiklerini ve yaşadıklarını anlatan resimler çizmişlerdir. Çizimlerden sonra İstanbul Medeniyet Üniversitesinden uzmanlar çocuklar ve aileleri ile görüşme gerçekleştirmiştir. Etkinliğin değerlendirilmesinde, katılan uzmanlar, proje kapsamında yürütülen aşağıdaki bütünleştirici öğrenme etkinliklerinin hazırlanması için yararlı olan, gelişimiyle ilgili pratik ve teorik sonuçlar çıkarmışlardır.

İstanbul Demiryolu Müzesinde yer alan ikinci etkinlik olan ‘Müzedeki Gizli Kodu Bulalım!’ 27 Mart 2022 tarihinde gerçekleştirilmiştir ve 6 ila 16 yaşları arasında olan görme engeli, işitme engeli olan ya da tipik gelişim gösteren çocukların yer aldığı bir etkinliktir. İlk etkinlikte olduğu gibi, ikinci etkinlik de müzenin genel bir turu ile başlamıştır. Proje araştırmacısı olan Dr. Ayşe Tuğba Öner tarafından geliştirilen etkinlikte, müzede saklı olan kartları ve ipuçlarını bulmayı hedeflenmiştir. Her bir kartta yer alan gizli kodu deşifre ederek çocuklar bir sonraki karta ulaşmışlardır. Bütün kartları bulan ve kodu tamamen çözen çocuklar etkinliği tamamlamış

sayılmışlardır. Çocukların müzeye geldikleri ilk andan itibaren tüm süreç boyunca yeminli/sertifikalı bir işaret dili tercümanı sürece eşlik etti. Etkinliğin ardından İstanbul Medeniyet Üniversitesi uzman ekibi, çocukların gelişimlerinden memnuniyetlerini dile getiren aileleri ve çocuklarla görüşmeler gerçekleştirmiştir.

BALKAN MÜZE AĞI - GELİŞEN BİR DENEYİM

Ortak müzelerin faaliyetleri, Balkan Müze Ağı üyesi olan Bosna-Hersek, Sırbistan Cumhuriyeti ve Kuzey Makedonya'dan bir dizi müze tarafından mutlu bir şekilde tamamlandı. Balkan Müze Ağı katkısının esas olarak proje sonuçlarının yaygınlaştırılması alanında gerçekleşmesi beklense de, müze uzmanlarının ulusötesi proje toplantılarına katılımı ve diğer proje ortakları ile sürekli temas, üye müzelerin yetersizliği olan bireylere yönelik etkinliklerin düzenlenmesine ilişkin ek katılım biçimlerinin belirlenmesine yol açmıştır.

TOMIMEUS projesi kapsamında edinilen deneyime dayalı olarak Balkan Müzeler Ağı üyesi müzelerden ikisi olan Kuzey Makedonya'da yer alan Bitola'daki NI Müzesi ve Enstitüsü ve Sırbistan'da yer alan Knjaževac Vatan Müzesi, görme ve işitme yetersizliği olan ve tipik gelişim gösteren çocuklardan oluşan karma gruplarla etkinlikler düzenlemiştir.

Mirası Hisset

Zoom toplantısı ve müze gezisinden oluşan hazırlık aşamasının ardından görme engeli olan ve olmayan 15 çocuğun katıldığı bir etkinlik gerçekleştirildi. Etkinlik öğretmenler, özel eğitimciler ve çocuklarla yapılan görüşme/anket ile başladı ve etkinlik, dokunsal müze objeleri, müze objelerinin replika ve kopyaları, dokunsal görseller, efsaneler ve Braille alfabesiyle sunulmuş yorumlayıcı metinlerin katılımcılara sunulmasıyla devam etti. Organizatörler ayrıca farklı malzemelerden (tür, şekil ve doku) yapılmış çeşitli nesneler-dokunsal kopyalarla dolu bir "müze çantası" yaptılar. Aktivite ayrıca şunları da içeriyordu: dokunsal görüntülere dokunduktan sonra ve betimlemeye dayalı olarak okul arkadaşlarına deneyimlerini açıklama; engelsiz okul arkadaşlarına "gizli" alfabeyi ortaya çıkarma şansı; her katılımcının Braille alfabesine bir kelime veya adını yazabilmesi; ve değerlendirme.

Müzeyi Keşfet

Zoom üzerinden online tanıtım, müze ziyareti ve ayrıca öğretmenlerin, özel eğitimcilerin ve çocukların ihtiyaçlarının değerlendirilmesi için geliştirilmiş bir görüşme/anket içeren hazırlık aşamasından sonra 7-15 yaş aralığındaki işitme engelli ve engeli olmayan 15 çocuğun

katılımıyla etkinlik gerçekleştirildi. Etkinlik şunları içermektedir: müze koleksiyonundan seçilmiş birkaç nesnenin işaret diliyle yorumlanması; özel eğitim öğretmenleri ve sanat öğretmenlerinin katıldığı yaratıcı atölye çalışması. Çalıştay malzemeleri şunları içeriyordu: kağıt, boyalar, yapıştırıcı, videolar, tabletler ve müze kopyaları. Çalıştay sonunda üretilen materyaller sergide sunuldu.

Balkan Müze Ağı ortaklarının katkıları konsorsiyumun deneyimini henüz keşfedilmemiş alanlara açarak tutarlı bir şekilde tamamladı ve bu ortak kuruluşlarda gelecekteki projelerde geliştirilebilecek yeterliliklerin varlığını gösterdi.

GERİ BİLDİRİM VE ÇOCUKLARIN İFADELERİ

Balkan Müze Ağı

Değerlendirme sonuçları- işitme ve diğer yetersizliği ve olan çocuklar	Yaş - 8-14 arasında, 8 erkek, 7 kız; toplam 15 9-38 karışık yetersizlikleri olan çocuk ve yetişkinler (bir ilkokulun özel eğitim sınıfından öğrenciler) 3 kız ve 7 erkek, toplamda 10 <i>Yıl boyunca birkaç kez müzeye giderim – 10 cevap,</i> <i>Her yıl müzeye gitmiyorum - 14 cevap,</i> <i>Hiç müzeye gitmedim - 1 cevap;</i> <i>Müzeye sadece okulla giderim - 14 cevap</i> <i>Arkadaşlarım ve ailemle müzeye giderim – 10 cevap</i> Sizce müze nedir? <i>Müze nedir bilirim, geçen sene oradaydım, her şeyi hatırlıyorum;</i> <i>Bir müzede çok ilginç bir silah görüyorum;</i> <i>Müze güzel tabloları görebileceğiniz bir yer;</i> <i>Müze, küratörlerin eski nesneler hakkında hikayeler anlattığı bir yapıdır;</i> <i>Müze, nesnelerle ilgili işaret dili videolarını görme şansımız olan bir yer;</i> <i>Hiç müzeye gitmedim ama yakında gideceğim;</i> <i>Bence o müze hazine sandığı gibi bir şey;</i> <i>Müze eski nesneleri görebileceğimiz bir yerdir (5 cevap çok benzer);</i> <i>Müze, ilginç hikayelerle dolu çok ilginç bir yer;</i> <i>Müze, insanların geçmişten gelen objeleri önemseydiği bir yapıdır;</i> <i>Şehrimizdeki müze eski bir yapıdır ve içinde eski kostümler, tabaklar, madeni paralar, ikonlar bulunur.</i> <i>(Irena'nın yorumu: "Cevapların çoğu bir "YER" ile bağlantılıdır ve ayrıca önceki yıllardan birçok nesneyi hatırladılar".)</i> <i>Müzeler hatıraları, eskileri, şehirde ve kırdaki yaşam için kullandıklarımızı korur, müzelerde sergiler ve oyunlar yaparız, nakış yaparız, öreriz, dokuruz, enstrüman çalarız, eğleniriz. ...</i>
--	--

	Bir sergide/müzede genelde ne kadar zaman harcarsın? <i>45-60 dakika-14 cevap;</i> <i>60-90 dakika-10 cevap;</i> Listelenenlerden hangilerini bir müzede yapıyorsunuz? <i>Video izleme (evet), Sesli anlatım dinleme (evet), Okuma (evet), Çizim (evet), Yazma (hayır), Masal izleme/dinleme (evet), Oyun oynama (evet), Bilgisayar/dijital oyun oynama (evet), Bir nesneye dokunma (evet), Nesneleri ara (evet), Yeni kelimeler öğrenme (evet), Yeni şeyler öğrenme (evet)</i> Bir müzede ellerinle yaptığın ve eve götürdüğün bir şey oldu mu? <i>Evet çizim yapıp okulumuzda duvara astım (hepsi 15)</i> <i>Evet, çizdik, pasta yaptık, sepet yaptık, gösteri yaptık, atölyeler yaptık (10 cevap)</i> Müze ziyaretleri sırasında nesnelerin yanındaki yazıtları okudunuz mu? <i>Evet, bazılarını;</i> <i>Evet, birçoğunu okudum (evet);</i> Müze ziyaretleriniz sırasında neler hissettiniz? <i>O kadar güzel vakit geçirdim ki, kesinlikle tekrar bir müzeye giderdim. (14+10 yanıtın tümü);</i> Görme (işitme) engeli olan bir çocuk ya da yetişkin tanıyor musun? <i>Evet</i> Bir önceki soruya cevabın evet ise, bu kişiyi nereden tanıyorsun? <i>Bir arkadaşım görme/işitme engelli</i> <i>Diğer: hepimiz işitme engelliyiz;</i> Hiç görme veya işitme engelli biriyle müzeye gittiniz mi? <i>Evet</i>
Değerlendirme sonuçları-öğretmenler-işitme ve başka engelleri olan öğrencilerde	Çocukları bu ziyarete nasıl hazırladınız? <i>Anlatımlar, hikayeler, önceki müze ziyaretleri ve müzeden konuk konuşmacılar, diyaloglar;</i> <i>Diğer: Sergi ile ilgili YouTube'da işaret dili videolarının sunumu, Ziyaret öncesi müze çalışanları ve çocuklarla Zoom toplantıları;</i> 2. Çocuklarla yaptığınız ziyarette nasıl bir rol oynadınız? Ne yaptınız? <i>Profesyonel asistan; İşaret dili üzerine çeviri, Zoom toplantısı sırasında, müze ziyareti sırasında, yaratıcı atölye çalışması sırasında (profesör -</i>

n oluşan karışık grup	<i>işaret dili tercümanı); Yaratıcılık ve etkileşimi teşvik etme, yaratıcı atölye sırasında bilgi paylaşımı (Resim öğretmeni)</i> 3. Lütfen müze ziyaretinin çocuklar için 3 faydasını belirtin: <i>Fırsat, görünürlük, dahil etme, erişilebilirlik, işbirliği; Kültürel miras, sosyalleşme, eğlence, yaratıcılık hakkında daha fazla bilgi;</i> 4. Çocuklarla yaptığınız müze ziyaretiniz sırasında ne gibi zorlanma/zorluklarla karşılaştınız? <i>Fiziksel engeller; Zorlanma: Covid 19 kısıtlamaları ve protokollerinde çalıştay düzenlemek; Zorluk yok: “Kendi aracımız var, bu yüzden hazır olduğunuzda sizi ziyarete geleceğiz” (Yaşadıkları okul ve çocukların kaldığı otel müzeden birkaç km uzaktadır).</i> 5. Bu müze ziyaretinden sonra hangi fırsatları saptayabilirsiniz? <i>Müze çalışanlarına çocuklara nelerin yararlı olacağı, ihtiyaçları, yetenekleri vb. doğrultusunda yön verebiliriz; Kültürel miras hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyen çocuklar için yılda en az bir kez ziyaret düzenleyebilir; Yılda en az iki kez yaratıcı sanat atölyesi düzenleyin ve yetenekleri destekleyin (işitme engelli çocuklar sanata ilgi gösterir)- Resim Öğretmeni; Dernek üyeleri ve yetersizliği olan bireyler için yeni fırsatlar, yeni çalıştaylar ve programlar, ek dijital içerik;</i> 6. Öneriler: <i>Müze sergileri ve diğer konular (kültürel miras) hakkında işaret dili videoları ile devam etmenizi ve bir ülkedeki diğer özel okullarla paylaşmanızı öneririz; Daha fazla nesne için (yaptığınız gibi) QR kodlarını serginin yanına koymanızı öneririz. Yeni fırsatları ve atölyeleri gerçekleştirin</i>
Değerlendirme sonuçları- görme engelli çocuklar	1.Kaç yaşındasın? 12; 2.Lütfen doğru cevabın altını işaretle: kızlar- 12; 3.Ne kadar sıklıkla müzelere gidersin? Yılda bir kez (hepsi 12); 4.Kiminle müzeye gidersin? Müzeye sadece okulla giderim (hepsi 12) 5.Sence müze nedir? Eski eşyalarla dolu bina, ekstra eğitim ve eğlence alabileceğiniz bir yer, müzecilerin eski kostümlere özen gösterdiği bina, eski paraları bulduğum yer, müze maskelerle gidip sergi görebileceğimiz bir yer, eski

	<i>nesneler hakkında 100 soru sorabileceğin yer, müze çalışanları ilginç hikayeler anlatır, bir müzede eski nesnelerin bir sürü fotoğrafını çekebilirsiniz, müze çizim yapabileceğimiz ve müze vitrininin önünde durabileceğiniz bir yerdir, müze birden fazla nesneye dokunabileceğiniz ve dokunsal görüntülere dokunabileceğiniz yer, müze çocukların dostu olan bir kurumdur, müze geçmişten pek çok şeyi görebileceğiniz bir yerdir.</i> 6. Bir sergide genelde ne kadar zaman harcarsın? <i>45-60 dakika x (hepsi 12)</i> 7. Müzelerde aşağıdakilerden hangisini yaparsın? <i>Video izleme (hepsi 12), Sesli anlatım dinleme (hepsi 12), Okuma (hepsi 12), Çizim (hepsi 12), Bir masal izleme/dinleme (hepsi 12), Bir nesneye dokunma (hepsi 12), Nesne arama (hepsi 12), Yeni kelimeler öğrenin (hepsi 12), Yeni şeyler öğrenin (hepsi 12);</i> 8. Bir müzede ellerinle yaptığın ve eve götürdüğün bir şey oldu mu? <i>Evet, kil kopyalar yaptım (atölye - iki yıl önce), resim</i> 9. Müze ziyaretleri sırasında nesnelerin yanındaki yazıtları okudunuz mu? <i>Evet, birçoğunu okudum (hepsi 12);</i> 10. Müze ziyaretleriniz sırasında neler hissettiniz? <i>O kadar güzel vakit geçirdim ki, kesinlikle tekrar bir müzeye giderdim (hepsi 12);</i> 11. Görme (işitme) engeli olan bir çocuk ya da yetişkin tanıyor musun? <i>Evet (hepsi 12)</i> 12. Bir önceki soruya cevabın evet ise, bu kişiyi nereden tanıyorsun? <i>Sınıf arkadaşlarımdan birinin görme/işitme engeli var(11 katılımcı); (Engel yüzdesi yüksek olan ancak bunu belirtmeyen iki çocuk): Diğer: "Ben görme engelli bir çocuğum" (1 katılımcı);</i> Hiç görme veya işitme engelli biriyle müzeye gittiniz mi? <i>Evet x (hepsi 12)</i>
Değerlendirme sonuçları – öğretmenler – görme engelli çocukların	1. Çocukları bu ziyarete nasıl hazırladınız? <i>Anlatımlar, Öyküler, Sunumlar, Broşürler, Videolar, Müzeye daha önceden ziyaret edenlerden öğrenilenler, müzenin web sayfasını ziyaret etmek, ziyaret öncesi müze çalışanları ve çocuklarla Zoom toplantıları vb.</i>

olduğu karışık grup	2.Çocuklarla yaptığınız ziyarette nasıl bir rol oynadınız? Ne yaptınız? <i>Ziyareti organize etmek, müze çalışanları ile işbirliği yapmak, program konuları ile sergi hakkında bağlantı kurmak, keşfetmeyi teşvik etmek, müze boyunca görme engellilere yardımcı olmak vb.;</i> 3.Lütfen müze ziyaretinin çocuklar için 3 faydasını belirtin: <i>Bilgi kazanma, yaratıcılığı destekleme, pozitif atmosfer</i> 4. Çocuklarla yaptığınız müze ziyaretiniz sırasında ne gibi zorlanma/zorluklarla karşılaştınız? <i>Zorlanma – keşfetmeyi desteklemek- engelsiz çocuklar ve görme engelli çocuklar için duysal deneyime daha fazla dikkat etmek; zorluk yok</i> 5. Bu müze ziyaretinden sonra hangi fırsatları saptayabilirsiniz? <i>Öğrencilerin bilgilerini zenginleştirmek, deneyimlerini diğer öğretmenlerle paylaşmalarını sağlamak ve daha fazla yerinde ziyaret veya Zoom toplantısı vb gibi ziyareti desteklemek için müze çalışanları ile müze programıyla ilgili farklı konular hakkında iletişim halinde olmak</i> 6. Öneriler: <i>Müze çalışanlarına okulumuzdaki ihtiyaç ve yetenek vb. belirlemek için özel eğitimcilerle işbirliği halinde olarak görme engelli çocuklar için ziyaret ve eğitim atölyelerini devam ettirmelerini öneriyorum</i>
------------------------	---

MACARİSTAN

Öğrencilerin yansıtması

Atölye çalışmalarının sonunda çocuklardan müzedeki atölye çalışmaları sırasında hissettiklerini diğer okuldaki arkadaşlarına yazmaları istendi. Cevapları çok nazikti: "İyi şanslar!", "Asla pes etme!", "Umarım tekrar görüşürüz!", "Seninle olmak güzeldi!", "Umarım arkadaşlığımız uzun süre devam eder!", "Bana yardım ettiğine sevindim!". Çalıştaylar sırasında farklı okullardan duysal engelli ve engelsiz çocukların uzun süreli dostluklar kurmuş olmalarını diliyoruz.

Öğretmenlerin yansıtması

Müze eğitimleri sonrasında dört öğretmen geri bildirimde bulunmuştur. Hazırlık konusundaki cevapları farklıydı bu yüzden müze ziyaretine sohbetlerle ve daha önceki müze ziyaretleri ile yardımcı oldular ancak hazırlık ihtiyacı hissetmediler. Hepsi, müze personelinin iyi hazırlanmış olduğunu ve çocukların ilgisini yeterince çektiğini olumlu bir şekilde vurguladılar.

Oturların ortamı ve konuları, çocukların ihtiyaçları göz önünde bulundurularak özenle tasarlandı. Çocuklara eşlik ettiklerini ve iletişim güçlüğüünün üstesinden geldiklerini belirttiler. Bu, müze eğitimsi/atölye lideri ve beraberindeki öğretmen bir oturum çerçevesinde uyum içinde çalıştığını ve birbirlerine yardım ettiğini açıkça göstermektedir.

Öğretmenlerin hepsi, çocukların normal gelişim gösteren diğer çocuklarla tanışabilmelerinin çok faydalı ve etkili olduğunu söylediler.

Ayrıca, tercümanın çocukların anlamalarında yardımcı olabilmesi için oturumların daha yavaş bir şekilde olması önerisi bulundu. Ek olarak okul müfredatına uyarlanabilecek konularda uygulanacak müze pedagojisi oturumlarına ihtiyaç duyulmuştur. Sadece kızların olduğu grupta, daha yakın arkadaşlıklar kurulduğu deneyimlendi ki bu, katılımcıların yaş grubundaki kız ve erkeklerin birbirlerine karşı daha az arkadaş canlısı olmalarının gelişimsel psikolojinin bir özelliğı olmasından dolayı oturumların etkililiğinin grubun bileşiminden etkilenebileceğı sonucuna varılmasını sağlıyor.

Seansların başarısının yapıldığı süreden etkilenebileceğı deneyimlendi. Bir grup için 4 seansı daha uzun bir süre boyunca gerçekleştirdik ve buy akın ilişkilerin oluşumunu farketmemizi daha olanaksız hale getirirken, 4 kez ancak kısa sürede gelen grup için daha fazla heyecan, beklenti ve sevinç gözlemlendi.

ÖĞRETMENLER İÇİN YANSITICI GÜNLÜK

Yanıt 1 (İşitme engelli okul öğretmeni)

1. Çocukları bu müze ziyaretine nasıl hazırladınız?
○ Dersler ○ Hikayeler ○ Sunumlar ○ Broşürler ○ Videolar ○ Kitaplar, ansiklopediler, albumler ○ Misafirler, müzeden/daha önce müzeye gitmiş x Diğer: Müze Ziyaretine hazırlık yapmadım.
2. Çocuklarla müze ziyaretinizde rolünüz neydi? Ne yaptınız?
Çocuklara eşlik ettim. İletişim sorunlarının aşılmasında yardımcı oldum.
3. Müze Ziyaretinin çocuklar için üç faydasını söyleyin lütfen
Oturumlar çocuklar için faydalıydı, çünkü: 1. Etkinlik/müze liderleri, çocuklara deneyim kazandırdılar, bilgiler deneyimsel olarak aktarıldı. Çocukların objelere dokunup tanımaları ayrıca müzik ve dans etkinliği güzeldi. 2. Etkinlik/müze liderleri çocuklara bilgileri başka konularda da kullanabilecekleri bir çerçeve aktardılar. 3. Etkinlik/müze liderleri, ulusal geçmiş, gelenekler ve çocukların kendi kökleri ile bağ kurmalarına yardım ettiler ve ediyorlar. 4. Onlar, tanımadıkları işitme engeli olmayan yetişkinler ve çocuklarla biraraya gelerek genel sosyal çevrenin bir parçası olabilirler.
4. Çocuklarla yaptığınız müze Ziyaretinde karşılaştığınız güçlükler/zorluklar nelerdi?
Katılımcı çocukların seçimi, organizasyonu (sadece 5 çocuk seçin), programın okul hayatına uyumlanması (dersler, zaman çizelgesi, refakatçi öğretmenler), müzenin okuldan çok uzakta olması. Tümü Kabul edilebilir zorluklardı ve buna değerd!
5. Bu müze Ziyaretinden sonra tanımlayacağınız fırsatlar/kazanımlar nelerdir?
Oturumlar sırasında verilen kaynaklara dayanarak belirli bir öğretim programına özel olarak uyarlanmış müze pedagojisi oturumları düzenlemenin ne kadar iyi olacağını düşündüm, örn. János vitéz (bir Macar anlatı şiiri)

Öneriler:

Refakatçilerden birinin çocuklara anlatılanları daha basit bir dille anlattığı zaman söylediklerinin ne gibi olumlu ya da olumsuz yanları olabileceğini yorumlamak faydalı olabilir.

ÖĞRETMENLER İÇİN YANSITICI GÜNLÜK**Yanıt 2 (görme engelliler okulundan 2 öğretmen)****1. Çocukları bu müze ziyaretine nasıl hazırladınız?**

- Dersler
- Hikayeler
- Sunumlar
- Broşürler
- Videos
- Kitaplar, Ansiklopediler, Albümler
- x Misafirler, müzeden/daha önce müzeye gitmiş
- Diğer.....

2. Çocuklarla müze ziyaretinizde rolünüz neydi? Ne yaptınız?

Biz refakat ettik, gereksinimleri olduğunda yardımcı olduk.

3. Müze Ziyaretinin çocuklar için üç faydasını söyleyin lütfen

Oturumlar çocuklar için faydalıydı çünkü:

1. Diğer öğrencilerle tanışma fırsatı buldular.
2. Yeni bilgiler edindiler.
3. Bilgilendirici oturumlar vardı.

4. Çocuklarla yaptığınız müze Ziyaretinde karşılaştığınız güçlükler/zorluklar nelerdi?

Çok fazla zorluk yoktu. Hiçbir şey onlara güçlük çıkarmadı.

5. Bu müze Ziyaretinden sonra tanımlayacağınız fırsatlar/kazanımlar nelerdir?

Okulumuzdan diğer çocuklar da bu oturumlara katılabilmelidir.

Öneriler :

Öğrencilerimiz daha çok sözlü talimatlara alışık. Bu nedenle çeşitli durumlarda destek vermek zorunda kaldık. Siz de eşyaları çeşitli açılardan desteklerseniz Onlar görebilir, dokunabilir, hissedebilir ve siz sürekli nesnelere dikkatlerini çekebilirsiniz.

ÖĞRETMENLER İÇİN YANSITICI GÜNLÜK**Yanıt 3 (İşitme engelliler okulunda öğretmen)**

1. Çocukları bu müze ziyaretine nasıl hazırladınız?
○ Dersler ○ Hikayeler ○ Sunumlar ○ Broşürler ○ Videolar ○ Kitaplar, ansiklopediler, albümler ○ Misafirler, müzeden/daha önce müzeye gitmiş - x Diğer: Sohbet ederek
2. Çocuklarla müze ziyaretinizde rolünüz neydi? Ne yaptınız?
Oturumlarda ve el sanatları atölyesinde görevlerin ve sunumların anlaşılmasına gerektiği zaman yardımcı oldum.
3. Müze Ziyaretinin çocuklar için üç faydasını söyleyin lütfen
Çocuklar için çok faydalıydı, çünkü; 1. Yeni ve ilginç gelenek ve görenekler,objeler hakkında bilgi edinebildiler. 2. Teoriye ek olarak oturumlar çok iyi ve ilginçti, çok teşekkürler bu uygulama için,Onlar objelerin çok yakınındaydılar, ellerine alabildiler böylelikle onları daha iyi tanıdılar. 3. Macar geleneklerini tanımanın ve denemenin yanı sıra yeni tanıdıklar ve arkadaşlar edindiler ve engelli olmayan çocuklarla daha cesur iletişim kurdular.
4. Çocuklarla yaptığınız müze Ziyaretinde karşılaştığınız zorluklar/güçlükler nelerdi?
Benim için özel bir zorluk yoktu çünkü bütün müze görevlileri çok nazıktı ve oturumlar süresince çok özenlilerdi. (örn: İşitme engelli çocuklar için yeni kelimelerin yazılı olduğu bir tahta vardı.) Belki küçük bir güçlük vardı: Oturumların teorik kısımlarını o kadar tutkuyla işlediler ki, çocukların anlamadığını görünce oturumu bozmamak için İşaret Dili ile anlatırken zorlandım.
5. Bu müze Ziyaretinden sonra tanımlayabileceğiniz fırsatlar/kazanımlar nelerdir?
Çocuklarda müzeye ve geleneklere karşı ilgi uyandırdıklarını düşünüyorum. Çocuklar çok ilgili olduğu için müze eğitimlerine sınıfımızla giderdik.
Öneriler

YUNANİSTAN

Körler Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'nin KİKLAD Sanat Müzesi'ne ziyaretinden sonra yapılan anketler

8 katılımcı (ergen)

Kiklad Sanat Müzesini ilk ziyaretleriniz mi ?

100% Evet

Diğer müzelerde hiç eğitim programına katıldınız mı?

87,5% Evet

12,5% Hayır

Eğitim programında en çok hangi etkinliği sevdiniz?

Kiklad koleksiyonu galerisini ziyaret 12,5%

Sanat Atölyesi 12,5%

Her ikisi 75%

Galerideki ziyaretleriniz sırasında heykelciklerin kopyalarına dokunma fırsatı buldunuz.Deneyiminizi açıkla mısınız?

Harika, Mükemmel, Harika deneyim, Unutulmaz, Çok güzel, çok güzel deneyimdi, çok güzel deneyim, muhteşem.

Sanat Atölyesinde en çok neyi sevdiniz?

Herşey, herşey harikaydı, Herşey, mermer figürlerin kopyalarını, mermer figürleri

Kiklad koleksiyonunun galerisinde heykelciklerin kopyalarına dokunma şansınız oldu.

Bu deneyiminizi bir kaç kelime ile açıklayabilir misiniz?

Çok güzel bir deneyimdi, Mükemmel,Unutulmaz, Mükemmel, Mükemmel deneyim, harika, çok güzel, çok iyi deneyim

- **Körler Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Personeli**

Refakatçilerin yanıtları (4 katılımcı)

Körler Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinden bir grupla Kiklad Sanat Müzesi'ne ilk ziyaretiniz mi?

100% Evet

Bütün aktiviteler içinde en çok hangisini beğendiğiniz?

Kiklad koleksiyonu galerisini ziyaret 25%

Sanat atölyesi 25%

Her ikisi 50%

Yorumlarınızı paylaşın lütfen (3 yanıt)

Çok ilgi çekici bir deneyim

Benzersiz bir deneyim

İnanılmaz bir deneyim

Galeri ziyaretinden sonraki izlenimleriniz nelerdir?

Öğrencilere daha fazla bilgi vermek için sesli rehberli bir turun dahil edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Rehberli tur çok açıktı ama öğrencilerin dikkatini canlı tutmak için daha İnteraktif olmalı.

Öğrenciler galerideki çok sayıda heykelsiz ve diğer nesneleri göremediklerinden genişletilmiş bir dokunsal deneyim daha yararlı olacaktır. Daha fazla heykelsiz kopyası sesli rehberle birlikte deneyimi zenginleştirecektir.

ROMANYA**1. Çocuklar için Sorular:Müze ziyareti sırasında ne hissettin?**

Tipik gelişim gösteren çocukların yanıtları:

Yanıt türü	Çocuk sayısı Toplam=34	Çocukların yanıtlarından örnekler
Çok iyi	10	• çok iyi • Çok sevdim • Büyüleyici • Çok özgür • Çok mutlu • Çok ilginç
İyi	9	• İyi • İyi, sevdim
Etkinlik açısından iyi	6	• İyi çünkü ilginç şeyler yaptık. • Önce hoşlandım,sonra onlar hikaye anlatınca sıkıldım. • Çok iyi, milli giysiler konusundaki dersi sevdim.
Yenilik açısından iyi	4	• sanki güzel şeylerle dolu yeni bir dünyadaydım. • İyi çünkü yeni bilgiler öğrendim.

Sosyal etkileşim açısından	5	• <i>Mutlu çünkü sorunları olan diğer çocuklar için de eğlenceliydi.</i> • <i>İyi çünkü sınıf arkadaşlarımla beraberdim.</i> • <i>Utandım çünkü çok fazla çocuk vardı utangaçlık hissettim.</i>
----------------------------	---	---

Engelli çocukların yanıtları:

Yanıt türü	Çocuk sayısı Toplam=19	Çocukların yanıtlarından örnekler
Çok iyi	10	• çok iyi • Mutlu
İyi	9	• İyi • Sevdim

2. ÇOCUKLARLA VE YETİŞKİNLERLE NASIL İLETİŞİM KURDUNUZ?

Tipik çocukların yanıtları:

Yanıt türü	Çocuk sayısı Toplam=34	Çocukların yanıtlarından örnekler
İyi, güzel	11	• <i>Güzel konuştum</i>
Yeni şeyler öğrendim	4	• <i>Nasıl örüleceğini açıkladılar ve öğrenebildim</i>
Yanıtlamam istendi	2	• <i>Bayanın bir soruyu yanıtlamam için bana isim vermesini sevdim.</i>
Müze çalışanlarından alınan açıklamalara göre	4	• <i>Çok güzel iletişim kurdum ve Romanya'nın gelenekleri hakkında birçok şey öğrendim.</i> • <i>Bize anlatılanları beğendim.</i>
İşaretle	2	• <i>İşaretledim</i>
Konuşma ile	4	• <i>Sorular sordum ve sınıf arkadaşlarımla konuştum.</i>
Konuşma ve İşaretle	7	• <i>Konuştum aynı zamanda İşaretledim.</i>

Engelli Çocukların Yanıtları:

Yanıt türü	Çocuk sayısı Toplam=19	Çocukların yanıtlarından örnekler
İşaretle	6	• <i>İşaretledim</i> • <i>Çocuklar ve yetişkinler İşaretledi</i>
Konuşma ve İşaretle	2	• <i>Konuştum ve İşaretledim</i>

Çok İyi	8	• Diğer çocuklarla ve özellikle sınıf arkadaşlarımla çok iyi iletişim kurdum. Yetişkinler bize İlginç şeyler gösterdiler, bizimle ilgilendiler ve güzel oyunlar düzenlediler.
Müze çalışanlarının açıklamalarına göre	3	• Yetişkinlerle yapılan etkinlikleri, açıklamalarını ve örgü ile ilgili yardımlarını beğendim. • Çok iyi, hikayeyi dinledim, yapboz ve örgüde çalıştım oyunlara katıldım.

3. ÖĞRENDİĞİN EN İLGİÇEKİCİ/GÜZEL ŞEY NEDİR?

Tipik Çocukların Yanıtları:

Yanıt	Çocuk sayısı Toplam=34
Geleneksel kostüm ve İşitme/görme engelli çocuklarla tanışma	7
Örgü ve yapboz	7
Romanya kostümlerinin sunumu	4
Örgü	4
Geleneksel kostümlerin kumaşları	4
Geleneksel kostümlerin parçalarını adlandırma	2
Geleneksel kostümler giymiş mankenler	2
Yapboz	2
Örgü, kostüm ve görme engelli çocuklarla buluşma ,kendimi onların meleği gibi hissettim.	1
Kurabiye yemek	1

Engelli çocukların yanıtları:

Yanıt	Çocuk sayısı Toplam=19
Örgü	4
Yapboz	4
Çok çocukla birlikte olmak	3
Geçmişte İnsanların nasıl yaşadığını öğrenmek	2

Yanıt	Çocuk sayısı Toplam=19
Çok oyun oynamak hoşuma gitti	2
Geleneksel kostümler giymiş mankenler	2
Geleneksel kostümlerin kumaşları	1
Döşeme ve ahşap balta	1

ÖĞRETMENLER İÇİN YANSITICI GÜNLÜK

İçerik:

- Öğrencilerinizi müze ziyaretine nasıl hazırladınız?
- Müze gezisindeki rolünüz neydi?
- Müze gezisinin üç faydasını tanımlayınız lütfen?
- Müze ziyaretinden sonra kazanımlarınız nedir, tanımlar mısınız?

Özel bir okul öğretmeninin ifadesi:

- Romen işaret diliyle tercüme yaparak işitme engelli çocukların bilgilere erişimine yardımcı oldum.
- Müze tarafından düzenlenen etkinliklerde tüm öğrencilerime görevlerini çözmede yardımcı oldum.
- Ziyaretten sonra, müzede edinilmiş bilgileri güçlendirmek, gelenekler ve ulusal kostümler hakkındaki güzel geridönüşümleri pekiştirmek amacıyla sınıfımda öğretim etkinlikleri düzenledim,
- Müze ziyaretinden sonra faaliyetlerimiz fotoğraf ve videolarla, Romanya geleneklerine ait bir belgeselin seyredilmesine, çocukların izlenimlerini içeren bir çalışma sayfasının doldurulmasına, müze etkinliklerinin resimlerinin yapılmasına odaklandı.
- Faydalar açısından, İşitme engelli öğrenciler diğer okullardan akranlarıyla etkileşim kurma fırsatı buldular; oyun etkinlikleri onlara el ve sanat becerilerini zevkle ve ilgiyle uygulama fırsatı sundu ve müze gibi normal bir eğitim ortamına yapılan gezi öğrenme deneyimlerini geliştirmeye katkıda bulundu.
- Fırsatlar açısından, İşitme engelli öğrencilerin dahil edilmesi ancak öğrenme deneyimlerini kolaylaştırmayı amaçlayan eğitim ortamlarında beceri yeteneklerine bakılmaksızın eşit ve ayrımcılık gözetilmeden katılımlarının sağlanması ile gerçekleşebilir. İşitme engelli ve sağır öğrencilerin iletişim sınırlarını alabilmeleri için kendi yaşlarındaki diğer çocuklarla doğrudan ve uygulamalı biçimde iletişim kurmaları

gerekir. Sağır çocuklar için İşaret dili tercümanı sağlamanın da önemli olduğunu düşünüyorum, böylece öğretmenleri etkinliklerde onlara uygun şekilde yardımcı olabilir.

- *Öğrenme ve sosyal deneyimleri birleştirmek için bu tür uygulamalı etkinliklere mümkün olduğunca sık katılmanın gerçek bir ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.*

TURKIYE

Öğrenilmiş deneyimlerin TCDD İstanbul Demiryolu Müzesi'nde uygulanması: Çocuklardan ve ailelerden alınan geridönüşümler

TCDD İstanbul Demiryolu Müzesi çalışanları ve İstanbul Medeniyet Üniversitesi ToMIMEUS proje ekibinin işbirliği ile iki etkinlik gerçekleştirildi.

Toplam 14 çocuk (bazıları iki etkinliğe de katıldı) kapsayıcı müze etkinliklerini deneyimledi. İlk etkinlik 16 Ocak 2022 tarihinde '**Yolcular trene, tren kalkıyor**' ismiyle yapıldı. Etkinliğe, 6-12 yaş aralığında iki kız, beş erkek çocuk ve aileleri katıldı. Üç çocuk işitme engelli, bir çocuk zihinsel engelli, bir çocuk görme ve çoklu engelli, bir çocuk da tipik gelişime sahipti. Etkinliğin amacı, tren yolculuğunun nasıl olduğunu çocuklara oyunla anlatmak ve demiryolculukla ilgili terimleri tanıtmaktı. Etkinliği müzeciler yönetti, bütünleştirici ve işbirliği içinde uygulanan rol-yapma oyunundan (demiryolu çalışanlarını canlandırdılar) sonra katılan çocuklar ve aileleri müze ziyareti ve bütünleştirici etkinliklerle ilgili düşüncelerini ve deneyimlerini paylaştılar.

İkinci etkinlik "**Müzedeki Gizli Kodu Bulalım!**" 27 Mart 2022 de gerçekleştirildi. Altı ve onaltı yaşları arasında altı erkek üç kız çocuk katıldı. Çocuklardan altısı işitme engelli, biri görme ve çok duyulu engelli, ikisi tipik gelişim gösteren çocuklardı. Bu etkinliğin konusu, kelime bulmacası olan gizli kodu bulmaktı.

Yaşları 35-51 arası dokuz ebeveyn (sekiz anne, bir baba, üçü işitme engelliydi) çocuklarının etkinliğini izledi.

Çocukların (C) ve ebeveynlerin (E) ilk etkinlikle ilgili geridönüşümleri

C8: *"Saatlerce sürseydi saatlerce kalabilirdi. Normalde trenleri çok sever. pandemi öncesi çok sık seyahat ediyorduk. trenin sesini duymak, tren maketine dokunmak onu mutlu etti ve piano çaldı. "* (Sözel dili kullanamayan çok engelli görmeyen (ÇEG) çocuk konuşamadığından annesinin ifadesi)

C10: *"Evet, her şey çok güzeldi. Çok güzeldi. Ben hareket memuruydum. Bunun dışında gerçek trenin makinist bölümünü ve model tren setini çok sevdim."*

Çocukların (C) ve ebeveynlerinin (E) ikinci etkinlikle ilgili önemli ifadeleri şunlardır:

C6: *“Daha önce hiç müzeye gitmedim, fakat şimdi, diğer müzelere de gitmek isterim”*

C13: *“gelip dolaşıp sonra gideceğimi düşünüyordum, oyun gibi bir şey yapmaya başladığımızda şaşırdım. Okulda hiç böyle oyunlar oynamadık, hoşuma gitti. Aynı oyunu başka müzelerde de oynasaydım iyi olurdu. Bu müzeye ilk defa geldim ve çok beğendim.”*

C12: *“iyiydi, trenin makinist kabini ve pianodaki gizli ipuçlarını bulmayı sevdim”*

P9: *“Görme engelli çocuklar için eşyalara dokunmalarına izin verilmesi harikaydı. İşaret dili tercümanı oradaydı ve İşaret dili çevirisi vardı. Bu İşitme engelli çocuklar için çok iyi oldu. Doğrudan yaşayarak (görsel, dokunsal) öğrenme, çocuklarımız için iyi bir düzenleme oldu” (Dokunsal işaret dilini kullanan ÇEG çocuğun ebeveyninin ifadesi)*

Çocukların ve ebeveynlerinin bu yorumlarının yanı sıra tüm katılımcılar müzedeki deneyimlerinin harika olduğunu belirttiler. Yedİ çocuk daha önce hiç müzeye gitmemiş.

İşitme Engelli ebeveynler de çok az müze ziyareti deneyimine sahiplerdi ve hepsi etkinliklerin harika olduğunu belirtti.

Çoklayıcı Etkinlikler (Multiplier Events)

Macaristan

ToMIMEUs proje’sinin Çoğaltıcı Etkinlik Konferansı 19 Mayıs 2022 de ELTE Barczi Gustav Özel eğitim fakültesi’nde gerçekleşti.

Engellilerin tam olarak sosyal hayata katılımı ancak onlara kültürel etkinliklerden ve sergilerden neşeli, anlamlı ve engelsiz bir şekilde yararlanma fırsatı verilirse sağlanabilir. [Duyusal Engelleri Olan Bireyler için Çok Duyulu ve Kapsayıcı Bir Müzeye doğru, Avrupa Birliği’nin Erasmus+ programı] tarafından finanse edilen-ToMIMEUs projesi çerçevesinde, katılımcı ülkeler Romanya, Türkiye, Yunanistan, Bosna-Hersek ve Macaristan’daki üniversiteler ve müzelerin İşbirliğiyle erişilebilir müze konulu etkinlikler ve kapsayıcı müze hakkında pedagojik oturumlar da düzenlendi.

Konferansta ELTE Üniversitesi’nin desteğiyle Gelenekler Evi tarafından düzenlenen Macaristan’da uygulanan programları anlattık. Konferansta, engellilerin kültürel faaliyetlere erişimleri konusunda Macaristan’daki girişimler ve araştırmalarla ilgili sunumlar da yapıldı. Konu başlıkları arasında sesli anlatım, dokunsal sergiler, dokunsal astronomi sergisi, Sanatsal deneyim, görme ve işitme yetersizlikleri yer alıyordu.

Konferans Macar uzmanlar tarafından çok ilgi gördü.

YUNANİSTAN

THESSALY ÜNİVERSİTESİ' NDEKİ ToMiMEUs PROJESİ YAYGINLAŞTIRMA ETKİNLİĞİ

Thessaly Üniversitesi ToMiMEUs projesi sonuçlarını yaygınlaştırma etkinliğini 14 Mayıs 2022 tarihinde düzenledi. Panel ve sunumlar: a) Kültür ve bütünleştirici müze, b) Tomimeus projesinin sonuçları, c) erişilebilirlikle ilgili müze eğitim etkinlikleri, bütünleştirme ve duyuusal güçlüklerle ilgili yönler, d) (Özel Eğitim Bölümü Erişim Laboratuvarı (Laboratory of Access) ve Thessali Üniversitesi Musiki Topluluğu tarafından gerçekleştirilmiş) Sanat ve kültür etkinlikleri ile ilgilidir. Etkinliğe birçok kurum ve kuruluş destek vermek ve toplantıyı zenginleştirmek amacıyla davet edilmiş ve 100'den fazla kişi katılmıştır. Toplantıyı düzenleyen Thessaly Üniversitesinin yanı sıra Patras Üniversitesi'nin, Thessaloniki Arkeoloji Müzesi'nin, Volos'daki Athanasakio Arkeoloji Müzesi'nin, Kikladik Sanat Müzesi'nin ve Atina Dokunsal Müzesi'nin projenin sonuçlarını, olumlu etkisini zenginleştiren, temel düşüncesini besleyen ve bunların yaygınlaşmasını sağlayan önemli katkıları olmuştur.

Etkinlik poster ve kılırangıcı:

Davet ve 4 sayfalık bilgilendirici broşür, ToMiMEUs projesinin entelektüel çıktılarını, sonuçlarını ve yaygınlaştırıcı etkinliğin çok önemli noktalarını vurgulamaktadır.

Etkinliğin sonunda, Özel Eğitim Bölümü'nün duyuşal güçlükleri olan bireylerin formal ve non-formal öğrenmelerine yönelik Erişim Laboratuvarı adlı birimi, Picasso'nun Guernica isimli

tablosunun mikro kapsül kağıtla çalışılan bir versiyonunu müzik ve şiir eşliğinde alternatif bir gösterim şeklinde sundu.

Έλα να σου γνωρίσω την Γκουέρνικα

Γκουέρνικα- Πάμπλο Πικάσο (1937)

Son olarak Özel Eğitim Bölümü gönüllü öğrencilerinden oluşan bir grup kendi farkındalık ve empatilerini gösteren çok güzel bir çalışma gerçekleştirdiler. Etkinliğin kapanış seremonisi Thessaly Üniversitesi Musiki Topluluğunun icrasıyla tanınmış Yunan ve yabancı bestekârların müzik ve şarkılarıyla gerçekleşti.

Etkinliğin atmosferini, sanat ve kültür karakterini yansıtan bir fotoğraf aşağıda sunulmuştur.

Kikladik Sanat Müzesi

Müzeler ve duyular: herkes için planlama, bilimsel forum, 28 Haziran 2022 Salı, Paul ve Alexandra Canellopoulos Muzesi (CAMU) ve Kikladik Sanat Müzesi.

Son 20 yılda müzelerin işitme ve duyma güçlüğü olan ziyaretçilere yönelik erişilebilirliği nasıl geliştirdi? Yunanistan'daki müzelerin uyguladıkları programların anahtar açılımları nelerdir? Çok duyulu yaklaşımın, açık ve kapsayıcı müzelerin yaratılmasına yönelik katkısı nasıldır? Müze uzmanları nereye kadar bu planlamaları herkes için yapabilir? Bunlar, Paul ve Alexandra Canellopoulos Muzesi (CAMU) ve Kikladik Sanat Müzesi'nin 28 Haziran 2022 tarihinde düzenledikleri bilimsel forumda ele alınan sorulardan bazılarıdır.

Arkeologlar, müzeciler, özel eğitim uzmanlığı olan eğitimciler, mimarlar-tasarımcılar ve kültürel miras uzmanları Yunan müzelerindeki gelişimi göstermek, kullanılan güncel uygulamaları (dokunulabilir kopyalar, dokunulabilir kılavuzlar, sesli turlar vb.) sunmak ve çok duyulu soruları olanların insanların ihtiyaçlarını dikkate alarak yapılacak gelecek planlamalarını tartışmak üzere bir araya geldiler. Hemen hemen tüm konuşmacılar, müze alanında ziyaretçilerin etkileşimi ve nesneleri algılamalarına yönelik katkı sağlayabilecek diğer duyuların ve olanakların keşfedilmesinin gerekli olduğuna işaret ettiler. Müze deneyimi açısından sesin önemini vurguladılar ve her bir duyunun farklı şekilde işlediğini (örneğin görme genel görsel ile başlar, detayları analiz ederek devam eder buna karşılık dokunma detaylar ile başlar buradan bütün sentezlenir) açıkladılar. Bunun ardından, işitme veya görme güçlüğü olan kullanıcılara erişilebilir olan web sitelerinin geliştirilmesine yönelik farkındalığın önemini tartıştılar. Bunun

ardından müzelerin görme ve işitme güçlüğü olan ziyaretçilere yönelik uygulamalarının Kikladik Sanat Müzesi sundu. Tüm forum boyunca konuşmalar simültane olarak işaret diline tercüme edildi. Bu bilimsel forum, Kikladik Sanat Müzesinin ortağı olduğu ToMiMEUs AB Projesi çerçevesinde yapıldı (<https://tomimeus.eu/>). Yunanistan'da ilk kez bir bilimsel forum işitme veya duyma güçlüğü olan insanların müzeye erişimleri amacıyla gerçekleştirildi. Bu bilimsel forum geçmiş deneyimlerin ve geleceğe yönelik iş birliklerini oluşturacak temellerin oluşturulmasına ve kaydedilmesine katkı sağladı.

Tüm konuşmalar kaydedildi ve her iki müzenin web sitelerine kısmen yüklendi. Forumun büyük kısmı Bodossaki Vakfının BLOD platformu tarafından kaydedildi ve <https://www.blod.gr/> adresli web sitesinde kısmen sunuldu.

ROMANYA

TOMIMEUS projesi kapsamında “Herkes için Müzeler: erişilebilir ve kapsayıcı” yaygınlaştırma etkinliği çalıştayının ikinci kısmı 20 Temmuz 2022 tarihinde, 2 Numaralı Yaşlılar için Günlük Bakım Merkezi’nde (the Day Center for the Elderly no. 2 of DASM (The Social and Medical Services Directorate)) Cluj-Napoca’da gerçekleştirildi. Transilvanya Etnografya Müzesi uzmanları Teodora Sas ve Maria Tonca 28 katılımcıya proje kapsamında düzenlenen

eğitimlerin faydalarını ve deneyimlerini sundular. Proje koordinatörü Tudor Sălăgean, Erasmus + programının hedeflerini, müze alanlarının erişilebilir yapılması ve geleceğe yönelik perspektiflerini de kapsayacak şekilde Transilvanya Etnografya Müzesi'nin başarılarını ve deneyimlerini sundu.

Babes-Bolyai Üniversitesi, Özel Eğitim Bölümü 5 Temmuz 2022 tarihinde TOMIMEUS projesinin sonuçlarını yaygınlaştırma etkinliğini düzenledi. Etkinliğe eğitim uzmanları, müzeler, kültür merkezleri, sosyal hizmet sunan kurumlar, öğretmenler ve gazeteciler katıldı. Etkinlik projenin tüm entelektüel çıktıları ve sonuçlarını ele aldı. Proje ortakları kendi düzenledikleri

etkinlikleri ve gelecekteki uygulamaları açısından bunların faydalananlar üzerindeki doğrudan etkilerini ve kazanımlarını sundular.

TÜRKİYE

İstanbul Medeniyet Üniversitesi 26 Mart 2022 tarihinde yaygınlaştırma etkinliğini düzenledi. ToMIMEUs AB Erasmus+ KA2 projesi kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar paydaşlarla ve kamuya paylaşılmak üzere, üniversitenin Göztepe Güney Kampüsü Aşık Paşa Konferans Salonunda saat 09:30 ile 13:30 saatleri arasında bir konferans (yaygınlaştırma etkinliği) gerçekleştirildi.

Yaygınlaştırma etkinliğinin açılış töreni projenin yasal temsilcisi ve İstanbul Medeniyet Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Yaşar BÜLBÜL'ün konuşması ile başladı. Ardından Eğitim Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet AKIN, TCDD 1. Bölge Müdürü Yardımcısı Sn. Ali BAŞPINAR, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Özel Eğitim ve Rehberlik Şube Müdürü Sn. Gülşen ÖZER ve 22. Dönem Millet Vekili ve Türkiye Beyazay Derneği Başkanı Sn. Lokman AYVA'nın konuşmalarını yapmaları ile devam etti.

Erişilebilir ve Kapsayıcı Müzelere Doğru Konferansı (M1-Herkes için müzeler: Erişilebilir ve Kapsayıcı Olmak) isimli konferansa İstanbul Medeniyet Üniversitesi ve TCDD çalışanları, İstanbul'daki müzelerden, farklı üniversitelerden insanlar, muhtelif sivil Toplum dernekleri ve konuyla ilgili başka kuruluşlar katıldılar. Konferans boyunca simültane işaret dili tercümesi yapıldı.

İlk olarak, Üniversitenin proje koordinatörü olarak Dr. Öğr. Üyesi Emine AYYILDIZ projenin amaçları, ortak ülkelerin gerçekleştirdikleri etkinlikler ve projenin çıktıları hakkında konuştu. Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi'nden Dr. Öğr. Üyesi Işık KAMARAJ

“Öğrenme Ortamları olarak Müzeler” başlıklı konuşmasını yaptı ve bir uygulamalı etkinlik (iplik kullanarak 3 boyutlu deve tabanı yapma) gerçekleştirdi.

Sonrasında, TCDD İstanbul Demiryolu Müzesi emekli müdiresi Sn. Ruhan ÇELEBİ müzeyi ziyaret eden herkesin faydalanma düzeyini en üst düzeye çıkarabilmek için müzede erişilebilirlik açısından yapılan düzenlemelerle ilgili bilgi verdi. Bu konuşmayı, Araş. Gör. Sümeyra BİLİCİ ALBAYRAK’ın özelde görsel ve işitsel güçlükleri olan genelde engelliliği olan bireyler için müzelerde gerçekleştirilen etkinlikleri, temel kavramları ve ilgili örnekleri tanıtan konuşması izledi.

Son olarak Doç. Dr. Özcan Erkan AKGÜN ve Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Tuğba ÖNER, “Müzede Öğrenme Etkinliklerinin Tasarımı ve Etkinlikler” başlıklı konuşmalarıyla, proje kapsamında ilki 16 Ocak 2022 tarihinde, ikincisi 27 Mart 2022 tarihinde 6 - 16 yaş aralığında, işitsel, görsel ve çoklu duyuşal güçlükleri olan ve tipik gelişim Gösteren çocuklarla, İstanbul Demiryolu Müzesinde gerçekleştirilen bütünleştirici öğrenme etkinliklerinin geliştirilme sürecini ve etkinlikleri anlattılar.

Sonuçlar

AB Erasmus + Projesi ToMIMEUs'ın tüm çıktıları uzmanlar, projedeki ortaklar, doğrudan yararlanıcılar için çok önemlidir ve tüm katılımcıların kapsama dâhil olduklarını, onların duysal güçlükleri olan bireylerin ihtiyaçlarını anlamaya ve desteklemeye yönelik arzularını ispatlamaktadır. Bu nedenle bu çıktılar En İyi Uygulamaları Kılavuzunda toplanabilir. Bu en iyi uygulama örnekleri aynı ortaklarla veya başka ortaklarla gerçekleştirilecek, müzelerin ziyaretçi çeşitliğine uygun etkileşimiyle ilgili daha spesifik konulara odaklı yeni projeler için yeni fikirler verebilir.